

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2026. gada 20. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa,
kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja Riharda Veinberga pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 114/2026),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 786 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem” 18.2. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64., 105. un 109. pantam un likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta otrajai daļai un spēkā neesošu no pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētajā normā noteikts:

“18. Šajos noteikumos pensiju apdrošināšanai noteiktās iemaksu likmes sadalījums ir šāds:

[..]

18.2. iemaksas 14 % apmērā no iemaksu objekta veido valsts pensijas kapitālu saskaņā ar likumu “Par valsts pensijām”, un iemaksu likme fondēto

pensiju shēmā ir 6 % apmērā no iemaksu objekta, ja persona ir fondēto pensiju shēmas dalībnieks saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

3.1. Pieteikuma iesniedzējs Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai lūdzis izdot administratīvo aktu, ar kuru tiktu nodrošināta pieteikuma iesniedzēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu uzskaitē atbilstoši viņa redzējumam un indeksācija. Iestāde atteikusies izdot šādu administratīvo aktu, savukārt administratīvā tiesa pieteikumu noraidījusi. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma ierobežo viņa tiesības veidot pensijas kapitāla uzkrājumu no veiktajām valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām, jo pieļauj, ka tikai daļa no valsts pensiju apdrošināšanai novirzītajām iemaksām tiek uzskaitītas valsts pensijas kapitālā un iemaksātas fondēto pensiju shēmā. Tādējādi esot aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmes 109. pantā ietvertās tiesības uz sociālo nodrošinājumu. Turklāt apstrīdētā norma neesot izdota likumā noteiktā pilnvarojuma ietvaros, tādējādi tā neatbilstot arī Satversmes 64. pantam un likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta otrajai daļai.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 64. un 109. pantam un likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta otrajai daļai atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

3.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar arī viņa Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka par īpašumu var tikt uzskatīti tādi prasījumi, kuru izpildi varētu pieprasīt, ja pastāv skaidrs tiesisks pamats. Arī nākotnes ienākumi uzskatāmi par īpašumu tad, ja tie jau ir nopelnīti vai pastāv prasība, kuru var apmierināt. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka “īpašums” var būt vai nu “eksistējošs īpašums”, vai arī tādi līdzekļi, ieskaitot prasījumus, attiecībā uz kuriem persona var pierādīt, ka tai ir tiesisks pamats iegūt īpašuma tiesības. Valsts pensiju un pabalstu kontekstā var būt pamats atzīt, ka tiesības uz īpašumu ir ierobežotas šādos gadījumos: 1) ja personai tiek pilnībā izbeigta jau piešķirtas valsts pensijas vai pabalsta izmaksa; 2) ja personai uz noteiktu vai nenoteiktu laiku

tiek pārtraukta piešķirtās pensijas vai pabalsta izmaksa vai samazināts jau piešķirtās valsts pensijas vai pabalsta apmērs; 3) ja tiek grozītas tiesību normas un rezultātā samazinās valsts pensijas vai pabalsta apmērs, kas personai vēl nebija noteikts, bet uz ko personai bija pamats paļauties (sk. *Satversmes tiesas 2016. gada 21. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-21-01 11.1.–11.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs vispārīgi norādījis, ka personas uzkrātais valsts pensijas kapitāls ir uzskatāms par “īpašumu”. Tomēr pieteikumā nav pamatots, ka pieteikuma iesniedzēja veiktās valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, kas neveido viņa pensijas kapitāla uzkrājumu, ir atzīstamas par “īpašumu”. Proti, pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka apstrīdētā norma aizskar jau aizsargājamās tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Senāts ar 2026. gada 27. janvāra marta rīcības sēdes lēmumu atteica ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu. Minētais lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Senāta lēmums stājās spēkā 2026. gada 27. janvārī. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 29. jūnijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 64. un 109. pantam un likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta otrajai daļai atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

5. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 64. un

109. pantam un likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta otrajai daļai. Tāpat pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tas šajā daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 786 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem” 18.2. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 109. pantam un likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta otrajai daļai” pēc Riharda Veinberga pieteikuma (ieteikums Nr. 114/2026).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Ministru kabinetu – līdz **2026. gada 21. septembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 786 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem” 18.2. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu